

mérte rá. Az oláh zaklatások elől el kellett hagynia Kolozsvárt, amellyel jóban-rosszban összeforrott, Budapestre repatriált. Az „öreg tölgy nem bírta az átültetést”. Hosszas, de békétűrő szenvedések után hunyt el Erdély régi tudományos és közéletének köztestületben álló jellegzetes alakja. A menekült kolozsvári társadalom legjobbjai álltak ravatala körül, mikor Nagy Károly erdélyi református püspök könyvekbe fulladó szavakkal vett búcsút tőle Erdély magyarsága nevében.

Dr. Pintér Jenő budapesti tankerületi főigazgató szerkesztésében a napokban megjelent *Értesítő*, mely a maga nemében egyedül álló, nagyszabású uttörő munka, tizenkét fejezetében a ma oly vitális érdekességű magyar iskolaügyről teljes tájékoztatást ad. Az igen érdekes és hasznos kötetben két fejezet ragadta meg legjobban figyelmünket:

Az egyik a tanulók statisztikai kimutatását tartalmazza. Megdöbbentő számok merednek elénk. Az ország kétségtelesen legnépesebb s az értelmi fejlettség legmagasabb fokán álló, magyarságban bővelkedő tankerületének 40 középiskolájában a felekezeti arányszám százalékokban következőképpen oszlik meg: róm. kath. 50%, gör. kath. 0-5%, ág. ev. 5%, ref. 8%, gör. kel. 0-2%, unit. 0-2%, izr. 36%, egyéb 0-1%. Ha összehasonlítjuk fenti adatokat a tankerület népességének fajszerinti százalékos kimutatásával, feleslegessé válik minden további magyarázat. Szomorú jelent s ha így tart, még szomorubb jövőt tárnak elénk e számok!

A másik, de legértékesebb s tekintettel újszerűségére, legértékesebb fejezete a könyvnek *Pintér Jenőnek a függelékben adott közleménye: „A budapesti középiskolai tanulók irodalmi érdeklődéséről”*. Megállapítja, hogy a középiskolai ifjúság irodalmi érdeklődése ma a tankönyveken, hírlapokon és folyóiratokon kívül két nagy csoportra osztályozható. Az egyik konzervatív-nacionalista, a másik nyugatos-intellektuális irodalmi érdeklődésű csoport. Egyes iskolák mind a nyolc osztályban teljesen azonos konzervatív-nacionalista összetételűek, de a legtöbb iskola falain belül a felső osztályokban vegyesen hullámlazik a két élesen elváló áramlat. Az alsó osztályokban még alig van némi eltérés, annál szembeszökőbb az ellentét a felső osztályokban. Megállapításainak nemcsak gyakorlati pedagógiai jelentősége érdemel figyelmet, hanem művelődéstörténeti értéke is. Korkép és irodalmi helyzetrajz a XX. század első negyedéből.

A budapesti tankerületi főigazgatóság *Pintér Jenő* vezetése alatt a hivatalosan előírt pedagógiai és adminisztratív teendők elvégzésén kívül tervszerű tudományos munkásságot is végez. Ennek a munkának azonban sajnos csak kis töredékét foglalhatja magában az *Értesítő*.

Pintér Jenő, aki eddig is megbecsülhetetlen érdemeket szerzett munkálkodásával, az *Értesítő* összeállításakor minden dicsőretet megérdemlő hasznos munkát végzett.

(Az *Értesítő* kapható a budapesti tankerületi főigazgatóságnál Budapest, I., Attila-ut. 1. sz. Ára 200 korona)

Sz— S—

Ibolyka hercegleány.

A várkastély a hegytetőn olyan volt, mint egy drága gyöngy. Magas, karcsú tornyai opálos fényben csillogtak, örökké magsütésben fürdő, falaira repkény és borostyán futott s az északi bástyafok őrtornyán szeles időben megesisikordult a forgó kakas. Fehér és barna színű felhők merengtek el a halas tavon, a méhek, piros, zöld szárnyu kis bogárkák csapongva kutatták a kerti papszakáll, róza, begonia, lilium és bársonyka rejtett mézét s midőn a váltakozó arcu égen teleképpel bámulva fölkel a hold, a környékbeli erdőkben csudálatos szavu szürke madárkák kezdték el zengő dalukat. Jó volt mindig a tájat nézni, onnan, a magashól, a széles, aranyoskeretű boltíves ablakokból, honnét el lehetett látni a kéklő dereku havasokig. Jó volt nézni a tájat és hallgatni a bogárzümögést, a vadmadarak rejtélyes kiáltását s a szellő susogást, szél zugását.

Alkonyatkor, midőn az őrtálló alabárdos kürtje busat üvöltött s a halványodó sugaru réteken szál-longott már a köd ezüstje, két lovas kanyarodott le a fehér úton, mely a várkapuból a mezei virágok bírodalma felé mutatott. Két kecses lovas. Ibolyka hercegleány volt a komornával. A fenség hőszerű lovacska pajzánul ficáinkolt a bársony nyereg alatt, rózsaszínű fejét táncos kedvvel rázogatta. Juliska frájlja fekete paripája szapora léptekkel kocogott az első után. A lovasok arcába könnyű szél fújt s meglebbentette a fátylukat.

Ott lenn, a szilfaktól határolt kanyarodónál a hercegisasszony megveregette a lova tomporát. Hajrá! Elkezdődött a vágatás, a nekividámuló nyargalás a smaragd gyöpon, át a réten, keresztül a vad-vizeken, ide-oda ebben az illatos és zizegő világban, mely bizonyára holdas estéken, méla, csillagos éjjelen fölébredt tündérek és ravasz manócskák játszóhelye. Távoli nádasban bölömbika szólongatott, az alkonyodó ég alján pedig vadliba farka húzott el.

Ibolyka hercegisasszony körbe futtatta fehér lovát. Néha felnevetett s a kacagása csilingelt; mintha a harangvirágoknak támadt volna ezüst nyelve. Elvezte a fákat, a füvet, a patakot, az esthajnal ezernyi egymásba olvadó ábrándos édes színét s tele tüdővel, ziháló kebelrel szivta magába a nyár lélegzetét, illatát. Mily fölséges volt is minden nap ez az esti sétatovaglás, igen, milliószor kellemesebb és üdítőbb, mint a sivár, lélekölő, elálmosító, utálatos francia, angol, német leckék, zongoragyakorlatok, pápaszemes tudálcos bácsik, vasorru bábaszerűen száraz arcu öreg hölgyek könyörtelen felügyelete alatt. Most csak Julis van itt, a barnafürtű, gömbölyűképi, bociszemű kis komorna, aki mindig engedelmes, tréfára hajló, mulatságot megértő és kedvelő, aki maga is csak kandi kis leány. Ezeket a kettesben való kalandozásokat valóban nem adta volna őhercegsége a világon semmiért.

Ligethez értek a fújó lovak. A holdfény már ott járkált az égi menyezeten s olybátetszett, minden bokor és cserje ágain ezüst pókocskák szövik tündöklő hálójukat. Ibolyka hercegisasszony fürgén legrótt a nyeregből és átadta Julisnak a kantárszárát. A lovacskákat egy hajlott dereku akáchoz kötötték s elnézték a szentjánosbogár vöröszölden játszó tűzét. Aztán behatoltak a liget belsejébe. Mert Julis azt állította sziklaszilárdan, hogy ilyenkor, ha az ember szemfüles és szerencsése van, meglesheti a sárga emberkét, akinek aranyból a szakálla és ezüst a haja, nyulacska húzzák a kocsiját és mókus kevélykedik a virágos bakon.

Rőmer Miklós
fűszerkereskedő

Szeged,

Dugonics-tér.

Telefon 9—83.

Vagy egy félórásckát leselkedtek így, aztán viszontátérték s a gyöpre heveredtek. A levegő meleg volt, a föld zsongott és pihegett. Ibolyka karjára dőlt és fel, a csillagokig elmélázgatott. Különös, nyugtalanító bizsergést érzett a tagjaiban, szívecskéje hol sebesebben vert, hol alábbhagyott s úgy érezte, hogy gyöngye hamvas orcáját, orrocskáját csiklandozza, simogatja egy láthatatlan rózsalevél. A szerelemre gondolt, amelyről a tudós bácsik, a kesernyés hangu mademoisellek sosem tettek előtte említést, csak regényekben olvasott olykor nagy titokban, lopva, elrejtőzve a halastó virágos bokrai közé. Maga sem tudta, miért, mindig ez a furcsa valami járt az elméjében, melyet közönségesen szerelemnek szoktak mondogatni.

— Vajjon milyen lehet? — tünődözött, hátra-simítva makrancos szőke haját. — Virág, fa, madár, levél?

Összeráncolta fehér homlokát. Igen, tudnia kell, hogy milyen a szerelem. De bármire gondolt, bármilyennek képzelte is el, érezte, hogy nem találta el az igazi ábrázatját. Bosszusan toppantott a sankával és lovaglókorbácsával végigvágott a gyöp fűvén. Aztán hirtelen Julishoz fordult, ki engedelmesen, szolgálatkészen figyelte urnője tekintetét.

— Mondd, Julis — kérdezte — mond, milyen is az a szerelem? Én úgy képezem, holmi bársonyos violaszínű nagy szitakötő, a szárnya gyémánt, a lába rubin. Mondd, te nem ilyennek gondolod?

A kis komorna elpirult és megrezzelve lesütötte fürtös fejét.

— A szerelemnek — felelte halkán — kék nadragja van, cipőjén sarkantyú, oldalán panganét, galérján fényes csillag.

Csűrös Zoltán.

JULI NÉNI.

Szóvalan, mogorva, horvát-szavu néne, huszonnégy évig volt hűséges cselédje, kisérő árnyéka, aggódó védője az én jó anyámnak kereszt-segítője: öreg Juli néni . . .

Ugy került anyámmal, fiatalos korban. Szürke, kis bánatát el is panaszkolta: Szeretett egy legényt — szegény, csunya, lélek! elbusulta magát, mert az rá se nézett, szegény Juli néni . . .

Attól kezdve már csak hűség volt az élet. S ahogy tántorogtak munkában az évek, dolgozott, mormogott, reggel, este, délbe s pörölt az anyámmal, hogyha munkán érte mérges Juli néni . . .

Gyűlölte a boldog, csókos ifjúságot, szerelmes macskákra söprűnyéllel vágott s mindig bezavarta a többi cselédet, hogyha legényt vártak s a kapuba tévedt bolond Juli néni . . .

Soha se nevetett világ-életébe, csak hogyha mi kértük: vegyen az ölébe. Olyankor kibuggyant soha-anyasága s el nem fáradt csókba, halk simogatásba árva Juli néni . . .

Őt fiát dajkálta az édes anyámnak. S hányszor állt eléje haragvó apámnak! Kölyök-féltő tigris nyomába se lépett, ahogy a veréstől százszor is megvédett bátor Juli néni . . .

Sohse kért kimenőt, csak titkára.

Akkor felöltözött fekete ruhába, sötét, selyemkendőt kötött a fejére, könyvet, rozmaringot vett a két kezébe ráncos Juli néni . . .

S aztán a templomba ballagott mogorván s pergett a könny egyre fakószínű arcán. S otthon — magasztalta váltig a beszédet, pedig bizony abból árva szót sem értett siró Juli néni . . .

Minden évben elment a processióval, ő ment közben a Flórián-zászlóval. Három napi járón soha el nem fáradt s nekünk kért ott áldást, nem pedig magának erős Juli néni . . .

Ha betegek voltunk — nem mozdult az ágytól, elmarta anyámat a virrasztgatástól, Kidobta az orvost, pirulát, üveget s ő főzött csodára gyógyító füveket tudós Juli néni . . .

Százsor elment tőlünk zsörtölő haraggal s visszaédesedett mégis virradattal, elkergette mindjárt az újabb cselédet s tegnapi nyomokba friss erővel lépett irigy Juli néni . . .

Mikor aztán egyszer... ősszel... egy vasárnap, temetőbe vitték busan az apámat:

— pedig tele volt a szíve könnyel, jajjal — úgy állt anyám mellett, mint egy cherub-angyal csodás Juli néni . . .

Dunaparti Babel zugó városába csak eljött utánunk. (Pedig öreg lába de nehezen birta három emeletre!) Pörölt, mosott, főzött, védett reggel, este nagy, nagy Juli néni . . .

Minden futó garast háromszor megnézett, szidta a mézárast, szatócsot és péket s mivel tán rubrikákat tett a kiadásba: haragosan mordult hűséges kutyánkra fukar Juli néni . . .

S amikor megnőtt a legkisebb is végre, valamelyik nyáron az jutott eszébe, hogy a falu tornya, földje, háza hívja s elbucsuzott, elment, keservesen sirva görnyedt Juli néni . . .

Amit összegyűjtött egész életében, az eklézsiára ráíratta szépen, aranyos sírkövet vásárolt magának lefeküdt és meghalt egy nyári vasárnap boldog Juli néni . . .

Szóvalan, mogorva, horvát-szavu néne, huszonnégy évig volt a házunk cselédje, zsörtölődő zsarnok, palánták dajkája áldja meg az Isten, mindörökké áldja áldott Juli néni . . .

Gyula diák.

Lázár Lajos

könyvkereskedése megnyilott.

Feketesas-utca 17. szám.

ÚJ ÉLET a legmagyarabb hetilap!